

Cj
ACJ

HOE EEN HOLLANDSE MAAGD BELGISCH WERD
T. KOOYMAN

In 1725 komt de naam Van den Bogaert voor de eerste maal voor bij de Bossche tinnegieters¹⁾.

Na onderzoek in het Gemeente-archief van 's-Hertogenbosch blijkt, dat Franciscus van den Bogaert op 12 augustus van dat jaar trouwde met Hermijn Ros. Op 4 april 1702 werd hij geboren als zoon van Gerardus van den Bogart en Marie van Hemst²⁾.

Van F. van den Bogaert zijn twee tinmerken bekend, fig. 1 gekroonde roos met de initialen FVDB en fig. 2 de Hollandse maagd in de tuin met de initialen FVDB.

fig. 1

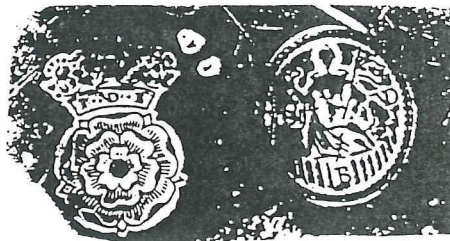
fig. 2

Het verhaal over F. van den Bogaert zou hiermee beëindigd kunnen zijn, ware het niet, dat de beide tinmerken ook voorkomen bij de Gentse tinnegieter Frans Vander Beken, meester van 1733 af en overleden in 1790³⁾.

Dus deed zich de vraag voor, van wie deze tinmerken waren.

De mogelijkheid, dat zowel F. van den Bogaert als Frans Vander Beken deze merken beiden gebruikt zouden hebben wordt uitgesloten. De afbeelding van fig. 2 komt in 's-Hertogenbosch verder niet voor dit in tegenstelling tot Gent.

Na overleg met de heer T. Dangis, naast onder-voorzitter van de Vlaamse Tinvereniging tevens lid van onze vereniging, werd al snel duidelijk, dat beide tinmerken met zekerheid toegeschreven kunnen worden aan de Gentse tinnegieter Frans Vander Beken, van wie hieronder tevens een fotografische afbeelding van de beide merken getoond wordt.

De motieven hiervoor zijn:

1. Het merkje van fig. 2 is een allegorische voorstelling van de stad Gent. Een vrouw gezeten in een omheinde tuin met in haar ene hand een standaard met het opschrift S.P.Q.G., terwijl haar andere hand een leeuw streelt, die op haar knieën ligt.

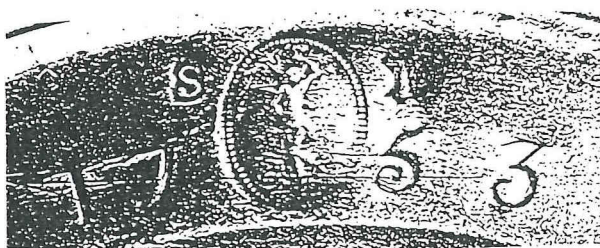
Dit teken komt reeds voor op Gentse voorwerpen die dateren uit de 17e eeuw.

Het teken doet dienst als herkomstteken (stadsmerk).

Door een ordonnantie van 24 maart 1730, artikel 13, moest het "Engels tin" gemerkt worden met de "dobbelt roose ende de Maeght van Gendt".

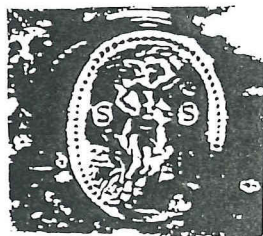
2. Talrijke tinnen voorwerpen dragen dit herkomstteken en komen behalve uit de werkplaats van Frans Vander Beken, o.a. ook uit de Gentse werkplaatsen van Andries Del Court, meester in 1707, Philippus Ignatius Dierycks, meester in 1775, Jean Baptiste Duvivier, meester in 1792, Jacobus Theophilus de Keghel, meester in 1827, Francis de Kimpe, meester in 1744, Joannes van Malder, meester in 1771, L. Verstichelen, werkzaam tussen 1820 en 1840 en Nicolas de Vyncke, meester van 1685 af.
3. Een tinnen bord in de collectie van het Stedelijk Museum te Breda (inventarisnummer S 1346), dat op de achterzijde gemerkt is met de tinmerken zoals vermeld bij fig. 1 en fig. 2 levert ons ook een bewijs. In de rand aan de voorzijde van het bord staat een afbeelding van een menselijk figuur met het jaartal 1753 en de letters S T.

fig. 3

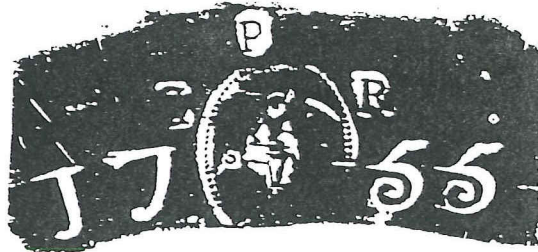
De afbeelding van fig. 3 is het eigendomsmerk van een Gents St. Sebastiaangilde.

Duidelijker misschien is de afdruk van het eigendomsmerk van een Gents St. Sebastiaangilde, die zich bevindt op een schotel. Doorsnede 34 cm. in een privé verzameling te Gent, waarop in het merkt tweemaal de letter S en een St. Sebastiaan voorkomt.

Een vrijwel identieke afbeelding van St. Sebastiaan geeft de tinnen plaat met ingestempelde merken van de Gentse tinnegieters⁴⁾.

4. De schotel, doorsnede 29,7 cm., eigendom van de Katholieke Vlaamse Hogeschool te Antwerpen, gemerkt met fig. 1 en fig. 2, heeft eveneens het eigendomsmerk van het St. Sebastiaangilde. De datum (1755) werd door dezelfde "hand" geslagen als bij fig. 3!!!

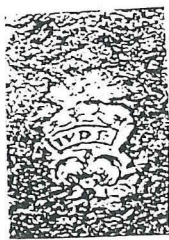

Op grond van genoemde motieven lijkt het bewijs geleverd en verdwijnt de Hollandse maagd naar Gent en raakt 's-Hertogenbosch twee 18e eeuwse tinmerken kwijt.

Gelukkig kunnen de twee tinmerken gecompenseerd worden met nog niet eerder gepubliceerde tinmerken van de 18e eeuwse Bossche tinnegieters Gijsbertus van den Bogaert, aangetroffen op de onderkant van een prachtige tinnen ciborie, die deel uitmaakt van de collectie van het Museum voor Religieuze Kunst te Uden

en Jacobus van den Bogaert, wiens merkje werd aangetroffen op de onderkant van een tinnen kelk, eigendom van de paters Capucijnen te 's-Hertogenbosch.

De Hollandse maagd niet, die zijn we in 's-Hertogenbosch als tinmerkje kwijt.

Noten

1. Dubbe, B.
Tin en Tinnegieters in Nederland
Lochem 1978, pag. 356 - 357.
2. Doop-, trouw-, begraafboeken Gemeente-archief
's-Hertogenbosch.
3. Dangis, Tony
Oud tin; 16e tot 19e eeuw uit Vlaamse en Waalse
ontstaancentra pag. 45 e.v.
4. Verster, A.J.G.
Tin door de eeuwen
derde druk; VII tinnen plaat met ingestempelde merken
van Gentse tinnegieters.